

PADOMES IETEIKUMS

(2011. gada 12. jūlijs)

par Igaunijas 2011. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par atjaunināto Igaunijas stabilitātes programmu 2011.–2015. gadam

(2011/C 213/02)

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 121. panta 2. punktu un 148. panta 4. punktu,

ņemot vērā Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97 (1997. gada 7. jūlijs) par budžeta stāvokļa uzraudzības un ekonomikas politikas uzraudzības un koordinācijas stiprināšanu⁽¹⁾ un jo īpaši tās 5. panta 3. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas ieteikumu,

ņemot vērā Eiropadomes secinājumus,

ņemot vērā Nodarbinātības komitejas atzinumu,

pēc apspriešanās ar Ekonomikas un finanšu komiteju,

tā kā:

(1) Eiropadome 2010. gada 26. martā piekrita Komisijas priekšlikumam uzsākt jaunu izaugsmes un nodarbinātības stratēģiju – “Eiropa 2020” –, kurai par pamatu ņemta ciešāka ekonomikas politikas koordinācija un kura pievērsīs uzmanību galvenajām jomām, kurās jārīkojas, lai palielinātu Eiropas ilgtspējīgas izaugsmes potenciālu un konkurētspēju.

(2) Padome 2010. gada 13. jūlijā pieņēma lēmumu par dalībvalstu un Savienības vispārējām ekonomikas politikas pamatnostādņēm (2010.–2014. g.), bet 2010. gada 21. oktobrī – Lēmumu par dalībvalstu nodarbinātības politikas pamatnostādņēm⁽²⁾, kas kopā veido “integrētās pamatnostādnes”. Dalībvalstis tika aicinātas ņemt vērā šīs integrētās pamatnostādnes savā ekonomikas un nodarbinātības politikā.

(3) Komisija 2011. gada 12. janvārī pieņēma pirmo Gada izaugsmes pētījumu, tādējādi uzsākot jaunu ekonomiskās

pārvaldības ciklu ES un pirmo Eiropas *ex-ante* un integrētas politikas koordinēšanas pusgadu, kas balstās uz stratēģiju “Eiropa 2020”.

(4) Eiropadome 2011. gada 25. martā apstiprināja fiskālās konsolidācijas un strukturālu reformu prioritātes (saskaņā ar Padomes 2011. gada 15. februāra un 7. marta secinājumiem un atbilstīgi Komisijas Gada izaugsmes pētījumam). Tā uzsvēra, ka prioritāte jāpieskir stabilam budžetam un fiskālās stabilitātes atjaunošanai, bezdarba samazināšanai, izmantojot darbaspēka tirgus reformas, un jauniem centieniem, lai stiprinātu izaugsmi. Tā aicināja dalībvalstis šīs prioritātes izvērst konkrētos pasākumos, ko paredzēts iekļaut to stabilitātes vai konverģences programmās un valsts reformu programmās.

(5) Eiropadome 2011. gada 25. martā aicināja dalībvalstis, kas piedalās paktā “Euro plus”, savlaicīgi nākt klajā ar savām saistībām, lai tās varētu ietvert stabilitātes vai konverģences programmās un valsts reformu programmās.

(6) Igaunija 2011. gada 29. aprīlī iesniedza savu 2011. gada stabilitātes programmu, kas attiecas uz 2011.–2015. gadu, un 2011. gada valsts reformu programmu. Abas programmas izvērtētas vienlaikus, lai ņemtu vērā to savstarpējo saistību.

(7) Pasaules finanšu krīze Igauniju skāra īpaši smagi, kas pastiprināja Igaunijas nekustamā īpašuma un patēriņa pieauguma samazināšanos. IKP kumulatīvais zaudējums 2008.–2009. gadā sasniedza 19 %, bet bezdarba līmenis līdz 2010. gadam palielinājās gandrīz četras reizes līdz 16,8 %. Tomēr ekonomika ir ātri atguvusies, un paredzams, ka reālā IKP pieaugums nākamajos gados paātrināsies. Atveseļošanās galvenokārt ir virzījies eksports, bet arī pašmāju pieprasījums pieaug, lielākoties pateicoties būtiskiem ieguldījumiem. Izaugsmes uzlabotās izredzes ir radījušas pozitīvu stimulu darba tirgū. Nodarbinātības līmenis neseno ir būtiski palielinājies, kaut gan ilgtermiņa bezdarba līmenis joprojām ir augsts. Lai arī salīdzinājumā ar pagājušo gadu inflācijas pieaugums ir palielinājies, paredzams, ka inflācija būs mērena atbilstīgi pasaules preču cenu attīstībai.

(1) OV L 209, 2.8.1997., 1. lpp.

(2) Saglabātas 2011. gadam ar Padomes Lēmumu 2011/308/ES (2011. gada 19. maijs) par dalībvalstu nodarbinātības politikas pamatnostādņēm (OV L 138, 26.5.2011., 56. lpp.).

(8) Balstoties uz stabilitātes programmas novērtējumu saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 1466/97, Padome uzskata,

ka makroekonomikas scenārijs, kas ir budžeta prognožu pamatā, ir ticams. Stabilitātes programmas vidēja termiņa budžeta stratēģija ir līdz 2013. gadam sasniegt vidēja termiņa mērķi, kas ir definēti kā strukturālais līdzsvars, un saglabāt to visā atlikušajā stabilitātes programmas laikā, cenšoties panākt strukturālos pārpalikumus 2013. un turpmākajos gados. Tiek prognozēts, ka vispārējā valsts budžeta stāvoklis līdz 2013. gadā būs ar pārpalikumu, bet īstermiņā pamata deficīts nedaudz pasliktināsies vienreizējās ietekmes dēļ, ko rada vides jomas ieguldījumi attiecībā uz oglekļa kreditēšanu. Stabilitātes programmas budžeta korekcijas ir balstītas uz to, ka tiek bremsēta valsts patēriņa izdevumu izaugsme. Stabilitātes programmā sniegta neliela informācija par pasākumiem, lai panāktu plānoto stāvokli, un iepriekšējie sasniegumi fiskālo mērķu sasniegšanā mazina risku, ka tie netiks sasniegti nākamajos gados. Konkrēti, iecerēto reformu mērķis ir panākt lietderības uzlabojumus vairākās jomās, piemēram, izglītības un aktīva darba tirgus politikā. Tādējādi budžeta mērķu riski šķiet visumā līdzsvaroti. Tomēr attiecībā uz turpmākajiem budžetiem būs svarīgi sniegt galveno informāciju par pasākumiem, lai vēl vairāk uzlabotu izdevumu efektivitāti, tādējādi liekot pamatus stabilitātes programmas īstenošanai.

(9) Ilgtermiņa bezdarbs joprojām ir augsts, un bezdarba līmenis reģionos ir bijis visai atšķirīgs un pastāvīgs. Neskatoties uz vērā ņemamiem palielinājumiem kopš 2009. gada, aktīva darba tirgus politikas finansējums joprojām ir viens no zemākajiem ES, un tā rezultātā neliela daļa bezdarbnieku saņem aktīvu atbalstu. Igaunijas darba tirgus ir relatīvi elastīgs, to stiprina lēmums atlikt bezdarba apdrošināšanas pabalstu palielinājumus Darba likuma paketē līdz 2013. gadam. Neskatoties uz šo elastību, Igaunijā ir salīdzinoši augsta darba nodokļu proporcija, kas var negatīvi ietekmēt darba piedāvājumu un pieprasījumu. Šī problēma ir īpaši aktuāla, ņemot vērā augsto bezdarba līmeni jauniešu un mazkvalificēto darba meklētāju vidū, kuri ir pakļauti nabadzības riskam. Reformas, kas paredzētas, lai samazinātu sociālās apdrošināšanas iemaksas, risina īstās problēmas, bet šīm reformām jānotiek, vienlaikus stiprinot budžeta stāvokli. Ir iespējams panākt lietderības uzlabojumus, izmantojot ienākumu stingrāku pārbaudi, lai veiksmīgāk izmantotu citus pabalstus.

(10) Igaunijas resursu izmantošanas intensitāte ir viena no augstākajām ES. Tas ir daļēji tāpēc, ka ražošanas struktūra ir vērsta uz energoietilpīgām nozarēm un rūpniecību. Vēl viens būtisks faktors ir zemie energoefektivitātes rādītāji nozaru līmenī. Savā valsts reformu programmā Igaunija norāda valsts energoetaupījumu mērķi 2016. gadam 9 % apmērā, salīdzinot ar prognozēm (16 % līdz 2020. gadam valsts reformu programmā). Turklāt ir maz informācijas par to, kā un kad pasākumi tiks īstenoti un kādi būs to paredzamie rezultāti. Tādējādi energoefektivitātes uzlabošanai ir vēl liels potenciāls. Lielāka ener-

goefektivitāte visticamāk pozitīvi ietekmēs vidi un energoapgādes drošību, kā arī samazinās inflācijas spiedienu un uzlabos izmaksu konkurētspēju.

(11) Neskatoties uz kopumā lielo to iedzīvotāju daļu, kuriem ir terciārā izglītība, turpmāka izglītības sistēmas reforma visos līmeņos varētu palīdzēt nodrošināt vajadzīgās prasmes, risināt jautājumu par skolu un augstākās izglītības iestāžu lielo skaitu, kā arī koncentrācijas trūkumu profesionālajā izglītībā, kā rezultātā lielai daļai iedzīvotāju nav profesionālas kvalifikācijas. Ņemot vērā demogrāfijas pašreizējās tendences, cilvēku kapitāla kvalitātes uzlabošana ir būtiska, lai vidējā termiņā palielinātu potenciālo izaugsmi. Proti, nodrošinot, ka terciārā izglītība tiek virzīta uz ekonomikai svarīgām jomām (piemēram, inženierzinātnēs), varētu atbalstīt līdzsvara atjaunošanu par labu rentablām nozarēm. Izglītības reformas īstenošana arī veicinātu valsts sektora efektivitātes uzlabošanu, jo pašreizējā izglītības pārvaldības sistēma ir pārāk saskaldīta vietējā līmenī, kā rezultātā subsīdijas ir neefektīvas un pakalpojumi – zemas kvalitātes.

(12) Igaunija saskaņā ar pakta "Euro Plus" ir uzņēmusies vairākas saistības. Tās ietver pasākumus, lai risinātu valsts finanšu ilgtspējas, nodarbinātības un konkurētspējas jautājumus. No fiskālā viedokļa, pakts uzliek saistības panākt budžeta bilanci līdz 2013. gadam un pārpalikumu 2014. gadā, iekļaut valsts sektora budžeta bilances prasību valsts budžeta pamatlikumā, kā arī pirmos pasākumus, lai reformētu pensiju shēmas. Lai sekmētu nodarbinātību, ir paredzēti daži nodokļu atvieglojumi. Attiecībā uz konkurētspēju pasākumu galvenā uzmanība ir vērsta uz inovāciju, augstāko izglītību un valsts pakalpojumu reformu. Pakta saistības atspoguļo darba kārtību, kas izklāstīta valsts reformu programmā. Pakta izklāstītajiem mērķiem būtu nepieciešami papildu pasākumi, lai stiprinātu darba tirgus politiku, kā arī risinātu resursu efektivitātes un enerģētikas tirgus jautājumus. Pakta "Euro Plus" saistības ir izvērtētas un ņemtas vērā ieteikumos.

(13) Komisija ir izvērtējusi stabilitātes programmu un valsts reformu programmu, kā arī pakta "Euro Plus" saistības. Tā ir ņēmusi vērā ne tikai šo programmu nozīmību ilgtspējīgas fiskālās un sociālekonomiskās politikas izveidei Igaunijā, bet arī to atbilstību ES noteikumiem un norādēm, ņemot vērā, ka ir jānostiprina ES vispārējā ekonomiskā pārvaldība, kas panākams, turpmākajos valstu lēmumos sniedzot ES līmeņa norādes. Tā uzskata, ka, lai arī pasākumi plānotā budžeta stāvokļa sasniegšanai būtu jānorāda turpmākajos budžetos, Igaunijas iestāžu sasniegumi mazina risku, ka fiskālie mērķi netiks īstenoti. Turpmāki pasākumi būtu jāveic, lai stiprinātu darba tirgus politiku un nodrošinātu labāku stimulu darbam, uzlabotu cilvēku kapitālu ar liela mēroga izglītības reformas palīdzību, kā arī risinātu resursu efektivitātes un enerģētikas tirgus jautājumus.

(14) Ņemot vērā šo novērtējumu, Padome ir izskatījusi Igaunijas 2011. gada stabilitātes programmu, un tās atzinums ⁽¹⁾ ir īpaši atspoguļots turpmāk izklāstītā ieteikuma 1. punktā. Ņemot vērā Eiropadomes 2011. gada 25. marta secinājumus, Padome ir izskatījusi Igaunijas valsts reformu programmu,

AR ŠO IESAKA Igaunijai laikposmā no 2011. līdz 2012. gadam rīkoties šādi.

1. Panākt strukturālu pārpalikumu vēlākais līdz 2013. gadam, vienlaikus iegrožojot deficītu 2012. gadā ne vairāk kā 2,1 % apmērā no IKP, cieši kontrolējot izdevumus un uzlabojot valsts izdevumu efektivitāti.
2. Veikt pasākumus, lai atbalstītu darbaspēka pieprasījumu un samazinātu nabadzības risku, samazinot nodokļu un sociālās apdrošināšanas slogu budžetam neitrālā veidā, kā arī uzlabojot aktīvā darba tirgus politikas efektivitāti, tostarp veicot jauniem cilvēkiem un ilgtermiņa bezdarbniekiem paredzētus pasākumus, jo īpaši augsta bezdarba apgabalos.

3. Nodrošināt plānoto stimulu īstenošanu, lai samazinātu ekonomikas energointensitāti un uzlabotu energoefektivitāti, un kuri ir paredzēti ēku un transporta nozarēm, tostarp nodrošinot labāku tirgus darbību.

4. Īstenojot izglītības sistēmas reformu, piešķirt prioritāti pasākumiem, kas uzlabo pirmsskolas izglītības pieejamību, un veicina profesionālās izglītības kvalitāti un pieejamību. Izglītības rezultātos uzmanību vairāk pievērst darba tirgus vajadzībām un nodrošināt mazkvalificētiem darba ņēmējiem iespējas piedalīties mūžizglītībā.

Briselē, 2011. gada 12. jūlijā

*Padomes vārdā –
priekšsēdētājs*
J. VINCENT-ROSTOWSKI

⁽¹⁾ Paredzēts Regulas (EK) Nr. 1466/97 5. panta 3. punktā.